

La Universitat a les Illes Balears. Alguns aspectes rellevants

Andrés Nadal

Lluís Ballester

RESUM

A l'hora d'analitzar els estudis universitaris a les Illes Balears són moltes les variables que cal tenir presents. Si bé és cert que una de les més significatives és la quantitat d'alumnes que té una universitat, no es pot deixar d'analitzar diferents aspectes de la vida universitària. En aquest número de l'Anuari de l'Educació, a més de l'anàlisi de les dades de matrícula, es fa un repàs de la mobilitat de l'alumnat tant dintre de l'Estat espanyol com a la Unió europea i la resta del món. La universitat ha de perseguir aquesta universalització i les beques de mobilitat de l'alumnat (i del professorat, que no es tractaran aquest any) són una de les eines fonamentals per sortir de les fronteres pròpies i viure i aprendre unes altres realitats. A més, es tractarà el tema del doctorat i la innovació i la seva evolució en els darrers anys.

RESUMEN

Cuando se quieren analizar los estudios universitarios en las Illes Balears son muchas las variables a tener presentes. Si bien es cierto que una de las más significativas es la cantidad de alumnos que tiene una universidad, no se puede dejar de analizar diferentes aspectos de la vida universitaria. En este número del Anuari de l'Educació, además del análisis de los datos de matrícula, se hace un repaso a la movilidad del alumnado tanto dentro del Estado español, como en la Unión Europea y el resto del mundo. La universidad ha de perseguir esta universalización y son las becas de movilidad del alumnado (y del profesorado, de que no se tratará este año) una de las herramientas fundamentales para salir de las propias fronteras y vivir y aprender otras realidades. Además se tratará sobre el tema del doctorado y la innovación y su evolución en los últimos años.

INTRODUCCIÓ

L'educació superior és una de les peces clau per a la formació dels ciutadans. En una societat global com la nostra, la celeritat amb la qual evolucionen els mitjans de transmissió de coneixements exigeix de les institucions d'educació superior i, per tant, de les universitats, actualització, renovació d'instruments i mecanismes per adaptar-se a noves metodologies que tinguin com a finalitat la implantació d'una vertadera formació i aprenentatge permanent. És necessari que la institució universitària avanci en aquest sentit, perquè segueixi sent el motor de canvi i evolució d'una societat moderna. Aquest nou sistema de transmissió del coneixement en què ens trobem ha de rompre amb el localisme i fer esdevenir la universitat un ens transnacional, que superi les seves pròpies fronteres, que estimuli la interacció entre els estudiants i docents de diferents universitats del món internalitzant el saber i la cultura, fomentant l'aprenentatge de llengües diferents de la pròpia i creant una universitat oberta i democràtica, capaç d'elaborar tant nous coneixements com nous valors.

En aquest article es tractaran els temes següents:

MOBILITAT DELS ESTUDIANTS

En aquest epígraf es plantegen les diverses opcions que tenen els alumnes de la UIB per optar a programes de mobilitat. Es fa referència a tots els programes de mobilitat que es poden trobar a la

UIB, tant nacionals, com europeus i internacionals, i s'expliquen. D'aquests programes, es presenten tant els alumnes que han gaudit des de la UIB d'aquestes beques com els alumnes d'altres universitats que han triat la UIB com a universitat a visitar. Es fa una menció especial dels estudiants de la beca Erasmus, de la seva evolució i el nombre de becaris per tipus d'estudis.

MOMENT ACTUAL DELS ESTUDIS A LA UIB

La universitat té el seu sentit en la seva producció, tant acadèmica com d'investigació. En aquest apartat es presenten les dades del diferents aspectes tant relacionats amb la docència com amb la investigació. S'han dividit aquests temes en cinc punts diferents:

1. Accés a la universitat

Una vegada superats els estudis postobligatoris, l'alumne que vol cursar estudis superiors pot seguir diferents procediments per accedir a la universitat. El més comú són les proves d'accés a la universitat (PAU). En aquest article es recullen les dades de matrícula i aprovats de les PAU a la UIB en els dos darrers anys. A més, es presenta una taula del nombre d'alumnes que una vegada superada les PAU a la UIB s'incorporen a la universitat per comunitat autònoma. També es presenta la taxa d'incorporació dels alumnes d'altres comunitats autònomes que s'incorporen a la UIB (i centres adscrits).

En aquest apartat es presenta l'evolució de les notes de tall a la UIB, que és un indicador de qualitat segons Pérez (2014), així com la seva comparació amb les notes de tall d'altres universitats.

2. Els estudis de grau

En aquest apartat es presenten els estudis de la UIB quantitativament. Es presenten diferents taules on s'explica l'oferta formativa de grau de la UIB, així com els alumnes que hi estan matriculats en el bienni 2012-14. També es presenten els nous alumnes d'aquest darrer any.

Aquesta dada ens presenta una situació de pèrdua d'alumnes a la UIB. Podríem dir que aquest darrer curs la UIB té una taxa de repoblació negativa, ja que hi han entrat menys alumnes que en els anys anteriors. Tot i això, el nombre total d'alumnes de la UIB es manté estable.

De manera específica, també es presenten els estudis de les escoles adscrites a la UIB, que presenten, en general, una baixada d'alumnes.

3. Els estudis de màster

Una de les apostes que ha fet la Universitat han estat els estudis de màster. Es presenta l'evolució i la relació dels estudis de màster de la UIB en relació amb els de la resta de l'Estat.

Una dada a destacar és la gran quantitat d'estudis de màster que ofereixen les carreres de ciències, en relació amb la resta dels estudis, cosa que no es correspon, a priori, amb la quantitat d'estudis de grau i estudiants de grau que hi ha.

4. Doctorat

La posada en marxa, ja fa anys, de l'Escola de Doctorat i la dotació amb un edifici per a postgrau i doctorat a la UIB ha donat la importància i la publicitat que aquests estudis requereixen per a una universitat moderna i amb aspiracions a ser un referent d'àmbit nacional.

Es presenten taules amb la quantitat de tesis llegides en els darrers sis anys tant per departaments com per branques d'estudis. També es presenta la llengua en la qual estan escrites.

Es posa atenció especial en les tesis amb menció europea i se'n fa un seguiment més concret.

Com en els estudis de màster, cal destacar la quantitat de tesis que es presenten en els estudis de la branca de ciències, que posen aquests estudis al capdavant de la producció científica a la UIB.

5. Publicacions i cultura emprendora i empresa

També es presenten diferents taules en què, es comparen les Illes Balears amb altres comunitats autònomes, sobre la producció d'articles científics de la UIB, així com del nombre de patents i projectes d'innovació docent (PID) a la UIB.

També es presenta la posició de la UIB en els rànquings ISSUE per a l'any 2014.

LES UNIVERSITATS NO PRESENCIALS A LES ILLES BALEARS

Les universitats amb metodologia a distància que completen l'oferta d'estudis superiors generals són la UNED¹ i la UOC. Les dues organitzacions cobreixen els espais que deixen la UIB i els centres adscrits, en especial pel que fa a l'alumnat amb dificultats per seguir els estudis presencials, sigui per motius laborals o d'altres tipus.

Universitat Oberta de Catalunya (UOC). Presència a les Illes Balears

Es presenten les dades de la UOC a les Illes Balears, és a dir, la quantitat d'estudis que s'ofereixen (cal destacar que la UOC encara ofereix un percentatge elevat de titulacions homologades LRU), així com la quantitat d'estudiants que tenen.

S'ha de destacar que la UOC, de la mateixa manera que la UIB, ha perdut alumnes aquest darrer any. Com s'ha vist en diferents edicions de l'*Anuari de l'Educació*, la UOC és una universitat per a alumnes

¹ Aquest curs no es tenen dades de la UNED.

més grans que els alumnes de les universitats presencials i per a alumnes que ja han començat (i han acabat o no) altres estudis universitaris.

Si bé el resum que s'ha presentat explica de manera esquemàtica les dades recollides en aquest article, us convidem a llegir la totalitat del text on trobareu les dades més detallades perquè pugueu tenir una visió més completa d'alguns aspectes rellevants de la Universitat de les Illes Balears.

MOBILITAT DELS ESTUDIANTS

Ja va ser a mitjan anys cinquanta que a la Unió Europea es varen començar a detectar les necessitats, sobretot de caràcter econòmic, que comportava la interdependència entre els membres, cosa que va fer que es potenciessin i es fomentessin les activitats de mercat europeu. Amb l'èxit de la Comunitat Econòmica Europea es varen iniciar plans per eliminar també les barreres socials i més concretament educatives que existien entre els diferents països membres de la Unió Europea. Un dels projectes estrella, mes no l'únic, ha estat el projecte Erasmus, que ha permès la mobilitat de l'alumnat universitari per diferents universitats d'arreu d'Europa. La base del projecte Erasmus és dotar econòmicament els alumnes perquè puguin fer estades en universitats de països diferents dins de la Unió Europea. Aquest programa està gestionat per l'Organisme Autònom dels Programes Educatius Europeus.

El trànsit dels estudiants universitaris no solament té avantatges per a l'alumne i per a la institució educativa. Aquesta mobilitat esdevé coneixement mutu i possibilita la construcció d'un vertader espai europeu, amb llaços no tant econòmics com afectius. Gaspar (2009) diu que les beques universitàries que fomenten la mobilitat i sobretot la conformació de parelles mixtes sorgides d'aquestes estades en diferents universitats han esdevingut un dels factors de cohesió europea.

A això s'ha d'afegir la possibilitat de convalidació dels estudis entre les diferents universitats i la implantació dels crèdits ECTS com a unitat única de mesura de la càrrega docent dels estudis universitaris a tot Europa.

L'evolució del programa Erasmus ha anat creixent any rere any. Tot i que el percentatge de creixement ha anat disminuint, creix el nombre total d'alumnes que participen en el programa.

Al quadre I presentem la distribució per tipus d'estudis dels alumnes que van gaudir una beca Erasmus al conjunt de l'Estat en el curs 2011-12.

QUADRE I. DISTRIBUCIÓ PER TIPUS D'ESTUDIS D'ALUMNES ERASMUS

Tipus d'estudis	Nombre d'alumnes
Serveis Socials, Econòmiques i Dret	13.080
Enginyeria, Indústria i Construcció	7.721
Arts i Humanitats	5.154
Ciències	3.331
Salut i Serveis Socials	2.762
Educació	1.985

Tipus d'estudis	Nombre d'alumnes
Serveis	1.070
Agricultura i Veterinària	886

Font: dades de la UIB.

Després de 25 anys de funcionament del programa Erasmus, el Parlament Europeu ha aprovat el programa Erasmus + per al període 2014-20, que entrà en vigor l'1 de gener de 2014. Erasmus + integrarà els programes existents en el Programa d'Aprenentatge Permanent, així com els programes d'educació superior internacional: Mundus, Tempus, ALFA, Edulink i programes bilaterals, a més del Programa Joven-tut en Acció.

Aquest nou programa se centra en l'aprenentatge formal i informal més enllà de les fronteres de la UE, amb una clara vocació d'internacionalització, ja que s'obre a tercers països amb l'objectiu de millorar les capacitats educatives i formatives de les persones per l'ocupabilitat d'estudiants, professorat i treballadors.

Tot i que el programa Erasmus és el més conegut (i que moltes vegades es faci servir el nom com a genèric de mobilitat d'alumnat), no és l'únic programa que fomenta la mobilitat de l'alumnat universitari. En l'àmbit estatal també existeixen beques que possibiliten la mobilitat dels alumnes entre les universitats espanyoles. Aquest programa s'anomena Séneca.

Altres programes de mobilitat d'alumnat universitari són els següents:

ISEP Estats Units és una organització nord-americana amb més de trenta anys d'experiència en l'intercanvi d'estudiants universitaris, que permet estudiar en més de 140 universitats dels Estats Units i Puerto Rico, repartides en totes les àrees del país, amb una oferta que inclou la majoria de les àrees d'estudi.

El gran avantatge d'aquest programa és que permet fer un intercanvi amb els Estats Units pel preu de les Illes Balears. És a dir, abans d'anar-hi, es paguen les taxes de matrícula, manutenció i allotjament estipulades per les Illes Balears i, quan s'arriba als Estats Units, aquestes despeses ja estan pagades.

Council on International Educational Exchange (CIEE), a través de la UIB, ofereix una única beca de 10.000 dòlars per cursar entre dues i tres assignatures dels estudis en universitats dels Estats Units (que l'alumne tria) en els mesos d'estiu. Les gestions les fa directament l'alumne amb les universitats receptores pagant allà la matrícula que es paga amb la beca que s'obté.

CINDA és una institució acadèmica internacional integrada per importants universitats d'Amèrica Llatina i Europa (Argentina, Bolívia, Brasil, Colòmbia, Costa Rica, Equador, Espanya, Itàlia, Mèxic, Panamà, Perú, República Dominicana, Xile i Veneçuela), dedicada, entre altres coses, a l'intercanvi d'estudiants entre les diferents universitats que en són membres. A través del programa, es poden cursar estudis en una altra universitat sense haver de pagar la matrícula allà.

AVERROES és un programa que permet la mobilitat d'alumnat entre universitats Africanes (Rabat, Tetuan, Marràqueix, Susa, Tunis...) i la UIB, sense pagar matrícula a la universitat receptora, i, a més, ofereix una beca mensual d'entre 1.000 i 1.800 euros segons el nivell d'estudis.

Convenis d'Intercanvi són convenis d'intercanvi d'estudiants de la UIB amb universitats no europees, dels Estats Units, el Canadà, l'Argentina, el Brasil, Mèxic, Xile, Taiwan, la República Dominicana, la Federació Russa i la Xina. A través d'aquest conveni es pot cursar part dels estudis en una d'aquelles universitats sense haver de pagar allà. Els intercanvis són d'un semestre o d'un curs acadèmic complet, d'acord amb el calendari de la universitat receptora, que sol ser diferent del de la UIB.

Central Asian Network of Economic and Management (CANEM).

Tot seguit, trobem la relació dels alumnes entrants (alumnes d'altres universitats que vénen a la UIB) i els alumnes sortints (alumnes de la UIB que van a altres universitats) dels tres darrers anys a la UIB.

QUADRE 2. ALUMNES ENTRANTS I SORTINTS DE DIFERENTS PROGRAMES DE MOBILITAT

	Entrants 2011-12	Entrants 2012-13	Entrants 2013-14	Sortints 2011-12	Sortints 2012-13	Sortints 2013-14
PAP-Erasmus	134	109	110	210	308	169
Convenis d'Intercanvi	36	21	33	14	14	24
Estudiants visitants	7	1	2	1	1	2
ISEP	3	1	1	2	0	1
Visitants de postgrau		1	3		0	
Beques Santander		3			10	10
EUROWEB		8			1	
CIEE	11	5	8		0	
CINDA	16	6	1		9	16
AVERROES	10	20		1	1	
Ciencia sin Fronteras		19				
Holly Cross			8			
CANEM			9			
SICUE-Sèneca	38	142	58	102	118	71

Font: dades de la UIB.

Respecte a la resta d'Espanya, els alumnes que van a fer una beca Erasmus de la UIB són:

QUADRE 3. COMPARACIÓ DE BEQUES ERASMUS AMB LES DE LA RESTA DE L'ESTAT

	Total	% sobre el total espanyol	% s/universitats públiques	Posició entre el total d'universitats (71)	% que representen els alumnes d'Erasmus sobre els estudiants de grau	Posició entre el total d'universitats (71)	Variació del curs 2001-02
Total	33.660	100			2,31		6,97
Públiques	30.724	91,28			2,4		7,03
UIB	206	1,3	0,6	48	1,5	56	8,7
Illes Balears	206	1,3	0,6	16a CA	1,5	15a CA	8,7

Font: Perellada (2013).

En relació amb la resta d'Espanya, la Universitat de les Illes Balears està en el lloc 48 de les 71 universitats respecte a la quantitat d'alumnes que es desplacen a fer una beca Erasmus. D'altra banda, quant a la proporció que representen els alumnes que fan un curs Erasmus en relació amb el total d'alumnes de grau, la UIB cau fins al lloc 56 respecte a les universitats espanyoles. Això constata que a la UIB hi ha poc interès per sortir a l'estranger a través de les beques Erasmus.

MOMENT ACTUAL DELS ESTUDIS A LA UIB

I. Accés a la universitat

Com cada any la universitat torna a obrir les portes als alumnes que volen començar o continuar uns estudis universitaris. Tot i la possible entrada de nous sistemes d'accés a la universitat, el fet és que actualment, les proves d'accés a la universitat, amb valor a tot l'Estat (tot i que amb ponderacions diferents segons la universitat a la qual l'alumne vol optar), segueixen sent el model vàlid d'accés a la universitat i, en el nostre cas, a la UIB.

Al quadre següent (quadre 4) es pot veure el total d'alumnes que es presentaren a la prova de selectivitat al juny dels cursos 2012-13 i 2013-14 així com el nombre i percentatge d'aprovat.

QUADRE 4. MATRICULATS I APTES A LES PAU EN ELS CURSOS 2012-13 I 2013-14			
	Matriculats a les PAU	Aptes a les PAU	Percentatge d'aptes
Curs 2012-13	3.515	3.103	88,28
Curs 2013-14	3.350	3.217	96,03

Font: dades de la UIB.

Una de les conseqüències de les proves d'accés és l'existència de notes de tall per als diferents estudis universitaris. La nota de tall és la resulta d'una demanda superior a l'oferta de la universitat. Així, si estímem la nota de tall com un indicador, es pot concloure que com més gran és la nota de tall, més alumnes volen cursar aquests estudis i una nota de tall alta és un indicador de qualitat dels estudis segons Pérez (2014).

De tots els estudis de grau que ofereix la UIB, sols els estudis del CESAG (graus d'Educació Infantil i Primària, Grau de Periodisme i Grau de Comunicació Audiovisual), així com el Grau de Turisme del centre adscrit del Consell Insular d'Eivissa i Formentera i de l'escola adscrita Felipe Moreno, no han tingut limitació de places.

Al quadre següent (quadre 5) es pot veure l'evolució de les notes de tall més altes de 5 al curs 2013-14 a la UIB.

QUADRE 5. NOTES DE TALL SUPERIOR A 5 AL TRIENNI 2011-14

	Nota de tall 2013-14	Nota de tall 2012-13	Nota de tall 2011-12	Increment 2013-14/ 2012-13	Increment 2012-13/ 2011-12
Administració d'Empreses (Mallorca)	5,46	5	5	0,46	0
Biologia (Mallorca)	7,33	6,14	5	1,19	1,14
Bioquímica (Mallorca)	9,172	8,37	6,936	0,802	1,434
Dret (Mallorca)	5,02	6	5,06	-0,98	0,94
Educació Infantil (Mallorca)	6,76	7,33	6,83	-0,57	0,5
Educació Primària (Eivissa)	6,18			-	0
Educació Primària (Mallorca)	5,758	6	6,1	-0,242	-0,1
Educació Social (Mallorca)	5,46	5,77	5,84	-0,31	-0,07
Enginyeria Electrònica Industrial	6,73	5,76	5,76	0,97	0
Estudis Anglesos (Mallorca)	6,542	6,25	6,27	0,292	-0,02
Fisioteràpia (Mallorca)	8,45	8	7,55	0,45	0,45
Infermeria (Mallorca)	8,6	8,19	8,28	0,41	-0,09
Infermeria (Eivissa)	8,426	8,13		0,296	8,13
Infermeria (Menorca)	8,398	8,03		0,368	8,03
Pedagogia (Mallorca)	5,018	5,58	5	-0,562	0,58
Psicologia (Mallorca)	7,57	6,95	6,59	0,62	0,36
Química (Mallorca)	5,162	5		0,162	5
Relacions Laborals (Mallorca)	5,566	5,73	5,71	-0,164	0,02
Turisme (Mallorca)	6,254	5,94	5	0,314	0,94
Doble titulació: Administració	8,51			8,51	0
Doble titulació: Educació	8,12			8,12	0

Font: dades de la UIB.

També es pot veure com varia la nota de tall dels cinc graus amb una nota de tall més alta a la UIB respecte d'altres universitats.²

QUADRE 6. COMPARACIÓ DE LES CINQ MILLORS NOTES DE TALL RESPECTE D'ALTRES UNIVERSITATS

	UIB	UGr ³	UB ⁴	UCM ⁵	UV ⁶
Biologia (Mallorca)	7,33	9,45	11	9,06	10,25
Bioquímica (Mallorca)	9,17	12,45	11,16	11,89	12,02
Fisioteràpia (Mallorca)	8,45	11,79	UAB 10,0	11,28	10,42
Infermeria (Mallorca)	8,6	10,09	9,39	10,07	11,20
Psicologia (Mallorca)	7,57	8,2	7,94	7,86	7,95

² Notes de tall consultades a <http://www.notasdecorte.info/>

³ Universitat de Granada.

⁴ Universitat de Barcelona.

⁵ Universitat Complutense de Madrid.

⁶ Universitat de València.

Es pot veure que respecte a les universitats consultades (que certament són universitats de bastant prestigi) les notes són més baixes, excepte a Psicologia, en què són bastant similars.

Aquest darrer curs escolar 2013-14 hi ha hagut un ressò social sobre la quantitat d'alumnes que contesten les PAU en llengua catalana. El GRESIB (Grup de Recerca Sociolingüística de les Illes Balears)⁷ assenyala que l'ús de la llengua catalana ha passat de ser el 32,2% fa vint anys al 65,8% fa deu anys i al 82,6% en la darrera convocatòria del 2014. Això indica que l'ús del català en les PAU s'ha capgirat en 20 anys i ha passat de ser minoritari el 1992, amb el 26,2%, a ser àmpliament majoritària els darrers anys.

Una dada significativa a tenir present és el nombre d'alumnes que s'han presentat a les proves d'accés a la universitat que continuen estudiant a la universitat on es matriculen d'aquestes proves, és a dir, la mobilitat interna dels alumnes dintre de les universitats espanyoles.

Al quadre següent (quadre 7) es presenta el percentatge d'alumnes de les diferents comunitats autònomes que es matriculen a les universitats del Sistema Universitari Espanyol⁸ (a partir d'ara SUE), així com el percentatge d'alumnes, per comunitat autònoma, que, tot i haver aprovat les PAU, no es matriculen a cap de les universitats del SUE.

QUADRE 7. MOBILITAT D'ALUMNES QUE FAN LES PAU A LA UIB

	Percentatge d'alumnes matriculats a les diferents comunitats autònomes	Percentatge d'alumnes d'altres comunitats autònomes que es matriculen a la UIB ⁹	Alumnes que no es matriculen al SUE
Andalusia	1,4	0,02	17,5
Aragó	0,3	0,1	10,3
Astúries (principat)	0,1	0,1	13
Balears	46,4	46,4	16,9
Cantàbria	0,2	0,05	14,9
Castella - la Manxa	0,1	0,03	11,8
Castella i Lleó	1,1	0,02	10,9
Catalunya	23,4	0,01	17
C.Valenciana	1,8	0,03	14
Extremadura	0,03	-	12,6
Galícia	0,2	0,01	18,1
Madrid (comunitat de)	7,2	0,02	14,7
Múrcia	0,2	0,02	11,7

⁷ www.uib.es/depart/dfc/gresib/selectivitat.htm

⁸ El Sistema Universitari Espanyol el curs 2013-14 està format per un total de 82 universitats (80 de les quals imparteixen docència), distribuïdes en 236 campus presencials i 112 seus no presencials i especials. De les 28 universitats, 50 són de titularitat pública i 32 privada. El nombre d'universitats privades creix molt ràpidament, amb un increment de 14 universitats privades des de 2001. D'aquestes universitats, quatre són no presencials, la qual cosa fa un total de 6 universitats no presencials en el curs 2013-14.

⁹ Percentatge sobre el total d'alumnes de cada comunitat autònoma.

	Percentatge d'alumnes matriculats a les diferents comunitats autònomes	Percentatge d'alumnes d'altres comunitats autònomes que es matriculen a la UIB ⁹	Alumnes que no es matriculen al SUE
Navarra (c. foral)	0,2	0,04	14,7
País Basc	0,3	0,01	17,9
Rioja (La)	0,1	0,1	13,9
Canàries ¹⁰	0,1		

Font: dades de la UIB.

Una dada destacable d'aquesta taula és que menys del 50% (46,4%) dels alumnes que han aprovat les PAU a les Illes Balears es queden a estudiar a la UIB. Són les universitats catalanes (23,4%) i les de la comunitat de Madrid (7,2%) les que reben, a més, alumnes de les Illes Balears (un 30,6%). Quasi un 70% dels alumnes que han superat les PAU es matriculen en universitats de les Illes Balears i Catalunya.

Una dada també a destacar és que un 16,9% dels alumnes que han aprovat les PAU no es matriculen a cap universitat del SUE. Respecte a les altres comunitats autònomes, les Illes Balears ocupen el cinquè lloc amb un percentatge molt similar a Catalunya i per darrere de Galícia, el País Basc i Andalusia.

Una altra valoració a tenir present, és que la UIB quasi no és receptora d'alumnes d'altres comunitats autònomes, com a opció per començar els estudis universitaris.

2. Els estudis de grau

Els estudis de grau a la UIB representen, en total d'alumnes matriculats, el tipus d'estudis predominant. Si es compara amb la resta d'universitats de l'Estat, la UIB queda en la posició 33-36 respecte a la resta de l'Estat i en la posició 15 respecte a les comunitats autònomes. En el quadre següent (quadre 8) es poden veure les dades:

QUADRE 8. ESTUDIS DE GRAU A LA UIB RESPECTE A LES ALTRES UNIVERSITATS DE L'ESTAT

	Estudiants de grau del curs 2012-13				
	Graus	% sobre el total	% s/universitats públiques	Posició entre el total d'universitats (74)	Variació respecte del curs anterior
Total	2.464	100			2,5
Universitats públiques	1.956	79,38	100		1,8
UIB	32 ¹¹	1,3	1,64	33-36	0
Illes Balears	32	1,3	1,64	15a CA	0

Font: Perellada (2013).

¹⁰ No hi ha dades de la comunitat autònoma de Canàries.

¹¹ La diferència amb els 30 estudis de grau de què informa la UIB és deguda al fet que es compten els dos graus de Periodisme i Comunicació Audiovisual del CESAG.

Més concretament la distribució dels graus i els estudiants matriculats es presenta en el quadre següent (quadre 9):

QUADRE 9. ALUMNES MATRICULATS EN GRAUS OFICIALS DE LA UIB

Alumnes matriculats en graus oficials				
CENTRES PROPIS DE LA UIB	2012-13	2013-14	Diferència	% variació
Grau d'Administració d'Empreses	1.106	1.190	84	7,59%
Grau d'Educació Primària	985	1.042	57	5,79%
Grau de Dret	921	990	69	7,49%
Grau d'Educació Infantil	663	623	-40	-6,03%
Grau d'Infermeria	609	612	3	0,49%
Grau de Turisme	504	560	56	11,11%
Grau d'Edificació ⁽¹⁾	453	497	44	9,71%
Grau d'Economia	407	467	60	14,74%
Grau de Treball Social	379	421	42	11,08%
Grau de Psicologia	363	412	49	13,50%
Grau d'Enginyeria Informàtica	342	400	58	16,96%
Grau d'Educació Social	328	341	13	3,96%
Grau de Biologia	301	339	38	12,62%
Grau de Pedagogia	233	252	19	8,15%
Grau de Fisioteràpia	223	243	20	8,97%
Grau d'Estudis Anglesos	230	231	1	0,43%
Grau d'Història	221	228	7	3,17%
Grau de Bioquímica	204	226	22	10,78%
Grau d'Enginyeria Electrònica Industrial i Automàtica	187	215	28	14,97%
Grau de Geografia	182	180	-2	-1,10%
Grau d'Història de l'Art	161	174	13	8,07%
Grau de Llengua i Literatura Espanyoles	154	174	20	12,99%
Grau de Relacions Laborals	135	169	34	25,19%
Grau de Filosofia	139	156	17	12,23%
Grau de Química	138	146	8	5,80%
Grau d'Enginyeria Agroalimentària i del Medi Rural	116	140	24	20,69%
Grau de Llengua i Literatura Catalanes	130	134	4	3,08%
Grau de Física	117	131	14	11,97%
Grau d'Enginyeria Telemàtica	86	110	24	27,91%
Grau de Matemàtiques	84	87	3	3,57%
Doble titulació: Grau d'Administració d'Empreses i Grau de Dret		38	38	-

Alumnes matriculats en graus oficials				
CENTRES PROPIS DE LA UIB	2012-13	2013-14	Diferència	% variació
Doble titulació: Grau d'Educació Social i Grau de Treball Social		11	11	-
Doble titulació: Grau de Matemàtiques i Grau d'Enginyeria Telemàtica		6	6	-
Altres ⁽²⁾	18	128	110	611,11%
Total campus i seus universitàries	10.119	11.073	954	9,43%

CENTRES ADSCRITS	2012-13	2013-14	Diferència	% variació
Grau d'Educació Primària (CESAG)	265	213	-52	-19,62%
Grau d'Educació Infantil (CESAG)	231	207	-24	-10,39%
Grau de Turisme (EUTCIE)	153	166	13	8,50%
Grau de Periodisme (CESAG)	131	116	-15	-11,45%
Grau de Turisme (EUTFM)	107	101	-6	-5,61%
Grau de Comunicació Audiovisual (CESAG)	86	81	-5	-5,81%
Doble titulació: Grau de Periodisme i Grau de Comunicació Audiovisual (CESAG)		21	21	-
Grau de Publicitat i Relacions Públiques (CESAG)		13	13	-
Total centres adscrits	973	918	-55	-5,65%

Total d'alumnes matriculats en graus oficials	11.092	11.991	899	8,10%
--	---------------	---------------	------------	--------------

⁽¹⁾ Canvi de nom del Grau d'Enginyeria d'Edificació per Grau d'Edificació.

⁽²⁾ Estudiants de grau procedents de convenis internacionals.

Font: dades de la UIB.

Es pot veure que el nombre total d'alumnes de la UIB creix i que creix en quasi totes les titulacions. També es veu que els centres adscrits perden alumnes. Però aquesta realitat de creixement, d'aproximadament un 8%, no ens ha de fer perdre la perspectiva que el creixement dels alumnes de nou ingrés sí que és negatiu. A les taules següents es fa una presentació més concreta de com han variat les noves matrícules en el curs 2013-14.

Al quadre següent (quadre 10) es mostren les matrícules noves dels estudis de grau.

QUADRE 10. OFERTA DE PLACES I MATRÍCULA DELS CURSOS 2012-13 I 2013-14 DE LA UIB

CENTRES PROPIS DE LA UIB	Places ofertes 2012-13	2012-13	Places ofertes 2013-14	2013-14	Diferència respecte del curs anterior	Diferència respecte de l'oferta de places
Grau d'Administració d'Empreses	340	353	340	335	-18	-5
Grau d'Educació Primària	285	293	355	333	40	-22
Grau de Dret	260	293	260	267	-26	7

CENTRES PROPIS DE LA UIB	Places ofertes 2012-13	2012-13	Places ofertes 2013-14	2013-14	Diferència respecte del curs anterior	Diferèn- cia respec- te de l'oferta de places
Grau de Turisme	140	179	140	169	-10	29
Grau d'Infermeria	161	178	161	168	-10	7
Grau d'Enginyeria Informàtica	150	168	165	159	-9	-6
Grau d'Economia	140	142	150	154	12	4
Grau d'Edificació ⁽¹⁾	90	173	90	139	-34	49
Grau d'Educació Infantil	190	198	120	139	-59	19
Grau de Psicologia	100	110	100	105	-5	5
Grau de Treball Social	100	110	95	105	-5	10
Grau de Biologia	100	103	100	100	-3	0
Grau d'Educació Social	120	120	115	100	-20	-15
Grau d'Història	70	72	70	73	1	3
Grau de Pedagogia	75	82	75	67	-15	-8
Grau d'Estudis Anglesos	60	64	60	65	1	5
Grau d'Enginyeria Electrònica Industrial i Automàtica	60	73	60	64	-9	4
Grau de Fisioteràpia	65	70	65	62	-8	-3
Grau de Bioquímica	50	51	60	58	7	-2
Grau d'Història de l'Art	70	52	70	56	4	-14
Grau d'Enginyeria Telemàtica	45	49	45	51	2	6
Grau de Química	50	52	50	50	-2	0
Grau de Relacions Laborals	50	57	50	50	-7	0
Grau de Geografia	70	69	70	49	-20	-21
Grau d'Enginyeria Agroalimentària i del Medi Rural	50	58	50	48	-10	-2
Grau de Llengua i Literatura Espanyoles	55	54	55	48	-6	-7
Grau de Filosofia	60	53	60	47	-6	-13
Doble titulació: Grau d'Administració d'Empreses i Grau de Dret			40	38	38	-2
Grau de Llengua i Literatura Catalanes	55	41	55	34	-7	-21
Grau de Física	50	43	50	34	-9	-16
Grau de Matemàtiques	45	43	45	19	-24	-26
Doble titulació: Grau d'Educació Social i Grau de Treball Social			10	11	11	1
Doble titulació: Grau de Matemàtiques i Grau d'Enginyeria Telemàtica			10	6	6	-4
Altres ⁽²⁾		18		128	110	
Total centres propis de la UIB	3.156	3.421	3.241	3.331	-90	90

Font: dades de la UIB.

Cal destacar que, de manera general, els estudis a la UIB mantenen el nombre de noves matrícules (en general es perden 90 places) i que n'hi ha alguns que perden significativament alumnes matriculats, com els graus d'Educació Infantil, el grau de Geografia o el de Matemàtiques. Tot i això, la pèrdua de matrícules del Grau d'Educació Infantil respecte al curs 2012-13 és deguda al fet que s'ha eliminat un grup.

Si s'agrupen els graus, es pot veure que, per nombre d'alumnes, la UIB és una universitat eminentment de l'àmbit social (jurídic, econòmic i educatiu), tant per nombre de graus com per nombre d'alumnes.

Cal destacar la pèrdua d'estudiants en tots els grups i en les carreres tècniques, ja que, a més de perdre un 11,56% dels alumnes, s'han incrementat els estudis amb una doble titulació (quadre 11).

QUADRE 11. OFERTA DE PLACES PER ÀMBITS D'ESTUDIS

	Places ofertes el 2012-13	2012-13	Places ofertes el 2013-14	2013-14	Diferència respecte del curs anterior	% de places perdues	Nombre de graus
Estudis Socials	1.700	1.827	1.750	1.768	-59	-3,34%	12
Estudis de Ciències de la Salut	326	358	326	335	-23	-6,87%	3
Estudis de Ciències	295	292	305	261	-31	-11,88%	5
Estudis d'Arts i Humanitats	270	246	270	225	-21	-9,33%	4
Estudis Lingüístics	170	159	170	147	-12	-8,16%	3
Estudis Tècnics	395	521	420	467	-54	-11,56%	6

Font: dades de la UIB.

Les dobles titulacions, que són estudis que condueixen a l'assoliment de dos graus alhora, han estat una de les apostes de la UIB per augmentar l'oferta formativa i han tingut una molt bona resposta per part dels alumnes. Les tres dobles titulacions (Grau d'Educació Social i Grau de Treball Social, Grau de Matemàtiques i Grau d'Enginyeria Telemàtica, Grau d'Administració d'Empreses i Grau de Dret) han tingut una molt bona acollida i s'han cobert totes les places ofertes.

D'altra banda, les dades dels estudis oferts per les universitats adscrites a la UIB es poden veure al quadre 12.

QUADRE 12. OFERTA DE GRAUS EN CENTRES ADSCRITS A LA UIB EN ELS CURSOS 2012-13 I 2013-14

CENTRES ADSCRITS A LA UIB	2012-13	2013-14	Diferència respecte al curs anterior
Grau de Turisme (EUTCIE)	55	57	2
Grau d'Educació Primària (CESAG)	64	34	-30
Grau de Turisme (EUTFM)	49	34	-15

CENTRES ADSCRITS A LA UIB	2012-13	2013-14	Diferència respecte al curs anterior
Grau d'Educació Infantil (CESAG)	39	29	-10
Doble titulació: Grau de Periodisme i Grau de Comunicació Audiovisual (CESAG)		21	21
Grau de Comunicació Audiovisual (CESAG)	26	16	-10
Grau de Periodisme (CESAG)	35	16	-19
Grau de Publicitat i Relacions Públiques (CESAG)		13	13
Total de centres adscrits a la UIB	268	220	-48

Font: dades de la UIB.

També es veu que els centres adscrits no sols perden en nombre total d'alumnes, sinó que, a més, també perden en nombre de primeres matrícules.

Sense voler ser alarmistes, la comparació entre el total de matriculats a la UIB, que creix respecte a l'any passat, i el total dels alumnes de nova incorporació a la UIB, que decreix, fa pensar que la Universitat envelleix, ja que la taxa de reposició dels alumnes baixa.

3. Els estudis de màster

D'una forma anàloga a com s'ha fet amb els estudis de grau, es presenta la situació de la UIB respecte als màsters que ofereix i com està en relació amb la resta de les universitats de l'Estat. Cal assenyalar que al quadre 13 que es presenta sols es comptabilitzen els màsters del curs 2012-13, que estan regulats pel Reial decret 1393/2007. D'aquí la diferència amb les xifres que la UIB proporciona.

**QUADRE 13. MÀSTERS DE LA UIB COMPARATS
AMB ELS DE LA RESTA DE L'ESTAT**

	Màsters	% sobre el total	% s/universitats públiques	Posició entre el total d'universitats (75)	Variació respecte del curs anterior
Total	2.951	100			12,2
Públiques	2.422	82,07	100		10,5
UIB	39	1,32	1,61	32	8,3
Illes Balears	39	1,32	1,61	13a CCAA	8,3

Font: Perellada (2013).

Els màsters suposaren un total de 1.632 alumnes i les Illes Balears són una comunitat autònoma que està en el lloc 16 en relació amb el nombre d'alumnes matriculats, tot i que cal dir que a les Illes Balears sols hi ha una universitat, mentre que en moltes de les altres comunitats autònomes n'hi ha més.

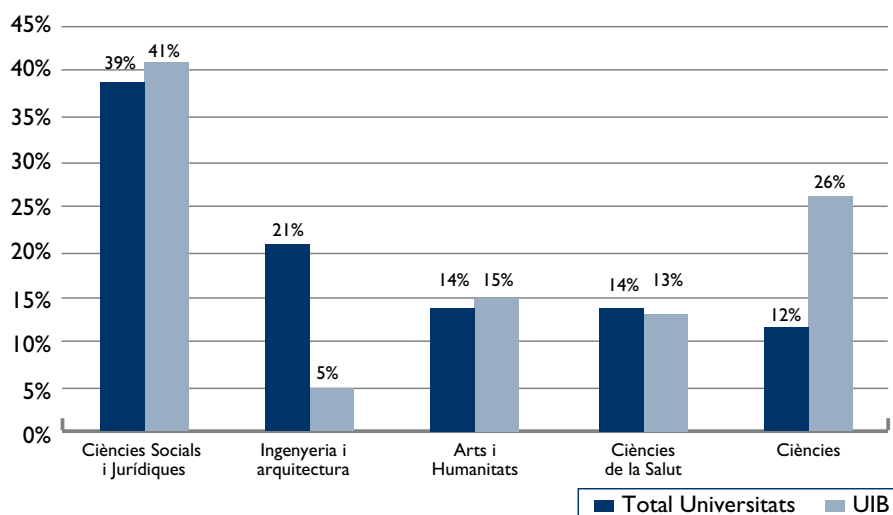
La distribució dels alumnes per branca d'estudis en el curs 2013-14 es mostra al quadre 14.

QUADRE 14. DISTRIBUCIÓ D'ALUMNES DE MÀSTERS PER BRANQUES D'ESTUDIS

Branques d'estudis	Alumnes matriculats	% alumnes matriculats a la UIB	% alumnes matriculats a universitats públiques
Ciències Socials i Jurídiques	755	46,26%	47,10%
Enginyeria i Arquitectura	55	3,37%	17,40%
Arts i Humanitats ¹²	220	13,48%	13,20%
Ciències de la Salut	160	9,80%	11,40%
Ciències	442	27,08%	10,80%
Total	1.632	100%	100%

Font: dades de la UIB.

Pel que fa als màsters oferts en relació amb les distintes branques d'estudis la comparació percentual amb la resta de l'Estat queda de la manera següent (gràfic 1).

GRÀFIC 1: COMPARACIÓ DE MÀSTERS OFERTS PER LA UIB AMB LA RESTA DE L'ESTAT PER BRANQUES D'ESTUDIS

Com es pot veure i coincidint amb les dades d'alumnes matriculats als màsters, la UIB és molt similar quant als màsters de Ciències Socials i Jurídiques, d'Arts i Humanitats i de Ciències de la Salut. No obstant això, els estudis de ciències són molt més oferts a la UIB i els d'Enginyeria i Arquitectura tenen un percentatge molt més baix.

¹² S'hi inclouen els estudis lingüístics.

4. Doctorat

Una de les funcions que diferencia la universitat d'altres institucions educatives, és la seva capacitat de generar nou coneixement.

L'Escola de Doctorat de la Universitat de les Illes Balears (EDUIB), creada pel Consell de Govern en la sessió del dia 22 de novembre de 2011, és una unitat de la UIB en la qual intervenen els agents de l'activitat d'R+D+I de la Universitat (grups de recerca, departaments, instituts universitaris de recerca i altres centres de recerca propis o participats per la UIB) i centres de recerca externs, incloent-hi organismes públics de recerca, centres estrangers i empreses amb departaments d'R+D+I, i que té per objectiu fonamental l'organització dels estudis de doctorat. Aquesta escola, en el curs 2013-14 ha estat dotada amb un edifici propi al campus de la UIB, l'Antoni Maria Alcover i Sureda.

Com s'ha fet en els altres tipus d'estudis, el quadre següent (quadre 15) presenta les tesis doctorals aprovades l'any 2011, així com la seva relació amb la resta de les universitats i la comparació de les Illes Balears amb les altres comunitats autònomes.

**QUADRE 15. COMPARACIÓ DELS DOCTORATS DE LA UIB
AMB ELS DE LA RESTA DE L'ESTAT**

	Total	% sobre el total	% s/universitats públiques	Posició entre el total d'universitats (75)	% alumnes estrangers	Dels estrangers, % d'Amèrica Llatina
Total	9.483	100			23,3	62,3
Públiques	8.963	94,52	100		23,1	61,9
UIB	64	0,67	0,71	43	18,8	68,6
Illes Balears	64	0,67	0,71	16a CA	18,8	68,6

Font: Perellada (2013).

El que es pot destacar en aquest quadre és que la proporció de tesis doctorals llegides a les Illes Balears representa una part molt petita de les tesis llegides a l'Estat i que queden en un lloc baix respecte a la resta d'universitats i dintre de les comunitats autònomes. També cal dir que el percentatge d'alumnes estrangers és més baix que a la resta de l'Estat, tot i que el d'alumnes estrangers d'Amèrica Llatina és superior que a la resta del país.

Més concretament, al quadre següent (quadre 16) es pot observar l'evolució de la lectura de tesis doctorals en els darrers anys.

QUADRE 16. L'EVOLUCIÓ DE LA LECTURA DE TESIS DOCTORALS EN ELS DARRERS ANYS

	Any de lectura						Total
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Biologia	11	13	14	18	12	2	70
Biologia Fonamental i Ciències de la Salut	7	9	8	12	6	2	44
Ciències de la Terra	1	0	1	2	2	2	8
Ciències Històriques i Teoria de les Arts	4	3	3	6	5	3	24

	Any de lectura						Total
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Ciències Matemàtiques i Informàtica	7	2	1	10	6	2	28
Dret Privat	2	2	2	0	0	0	6
Dret Privat i Dret Públic	0	0	1	0	0	0	1
Dret Públic	1	2	0	1	0	0	4
Economia Aplicada	3	3	2	3	1	1	13
Economia de l'Empresa	2	1	0	3	2	0	8
Filologia Catalana i Lingüística General	0	2	0	3	1	0	6
Filologia Espanyola, Moderna i Clàssica	0	0	0	0	2	0	2
Filologia Espanyola, Moderna i Llatina	0	1	1	0	0	0	2
Filosofia i Treball Social	0	0	3	3	2	0	8
Filosofia i Treball Social / Psicologia	2	1	2	2	0	0	7
Filosofia i Treball Social, Pedagogia i Didàctiques Específiques i Psicologia	0	0	0	0	0	1	1
Física	6	11	7	8	3	3	38
IMEDEA	1	0	0	0	0	0	1
Infermeria i Fisioteràpia	0	1	0	1	0	0	2
IUNICS	0	1	2	4	10	2	19
PAPE	1	1	2	0	0	0	4
PAPE / PDE	7	3	2	0	0	0	12
Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació	0	0	0	3	8	2	13
Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació / Pedagogia i Didàctiques Específiques	0	0	0	5	1	0	6
Psicologia	4	1	2	5	0	1	13
Psicologia / Filosofia i Treball Social	0	0	0	0	1	0	1
Química	2	1	3	9	4	3	22
Total	61	58	56	98	66	24	363

Font: dades de la UIB.

Les llengües en les quals es llegeixen les tesis queden reflectides al quadre 17.

QUADRE 17. LLENGÜES DE LECTURA DE TESIS DOCTORALS

		Any de lectura						Total
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Idioma	Anglès	15	20	20	28	17	7	107
	Castellà	29	27	29	50	38	16	189
	Català	16	11	5	20	11	1	64
	Portuguès	1	0	2	0	0	0	3
Total		61	58	56	98	66	24	363

Font: dades de la UIB.

Per branques d'estudis les tesis llegides els darrers anys es poden veure al quadre 18.

QUADRE 18. TESIS LLEGIDES PER BRANQUES D'ESTUDIS

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Total
Ciències Socials i Jurídiques	16	12	9	15	12	3	67
Arts i Humanitats ¹³	6	7	9	14	10	4	50
Ciències de la Salut	5	4	6	9	11	3	38
Ciències	35	31	34	59	33	14	206

Font: dades de la UIB.

LES TESIS LLEGIDES AMB MENCIÓ EUROPEA

La menció europea només és aplicable als títols de doctor regulats d'acord amb el Reial decret 778/98 i Reial decret 56/2005.

Per obtenir la menció, el doctorand ha de fer una estada d'almenys tres mesos fora d'Espanya en una altra institució d'ensenyament superior o de recerca europea, cursant estudis reconeguts per la universitat o fent treballs de recerca avalats per l'òrgan responsable.

Els estudiants aportaran informes del treball de tesi d'almenys dos experts de dues institucions d'educació superior o instituts de recerca europeus no espanyols.

Part de la tesi doctoral, almenys el resum i les conclusions, ha de ser redactada i presentada en una de les llengües oficials de la Unió Europea diferent de les llengües oficials a Espanya.

Al quadre següent (quadre 19) es presenten les tesis llegides amb menció europea.

QUADRE 19. TESIS AMB MENCIÓ EUROPEA

		Any de lectura						Total
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Menció europea	No	50	48	45	81	60	24	308
	Sí	11	10	11	17	6	0	55
Total		61	58	56	98	66	24	363

Font: dades de la UIB.

Per branques d'estudis la distribució de les tesis llegides amb menció europea en els anys 2009-14 queda reflectida a la taula 20.

¹³ S'hi inclouen els estudis lingüístics.

QUADRE 20. TESIS AMB MENCIÓ EUROPEA PER BRANQUES D'ESTUDIS

	Estudiants de grau del curs 2012-13	
	Tesis llegides amb menció europea	Percentatge %
Ciències Socials i Jurídiques	6	8,96%
Arts i Humanitats ¹⁴	3	6,00%
Ciències de la Salut	3	7,89%
Ciències	43	20,87%

Font: dades de la UIB.

Com es pot veure, i en relació amb el nombre de tesis llegides, tant el nombre total com el percentatge de tesis llegides amb menció europea és baix. Un dels requisits per presentar una tesi doctoral amb menció europea és que almenys el resum i les conclusions han de ser redactats i presentats en una de les llengües oficials de la Unió Europea diferent de les llengües oficials a Espanya. El nombre de tesis llegides en anglès i portuguès és proporcionalment superior quan la tesi presentada ho és amb menció europea (quadre 21).

QUADRE 21. LLENGUA DE LES TESIS AMB MENCIÓ EUROPEA

		Menció Europea		Total
		No	Sí	
Idioma	Anglès	75	32	107
	Castellà	176	13	189
	Català	56	8	64
	Portuguès	1	2	3
Total		308	55	363

Font: dades de la UIB.

Cal destacar, igual que el que passa amb els estudis de màster, que els departaments de ciències, si bé no són els que tenen un nombre d'alumnes de grau més alt, sí que són els que presenten i aproven més tesis doctorals.

5. Publicacions i cultura emprendedora i empresa

Un indicador de qualitat d'una universitat és la seva producció quant a articles en revistes indexades. Segons SIR 2010, Espanya, quant a producció científica total, ocupa el novè lloc del món en nombre de publicacions fetes. El nivell correspon amb el que ocupa l'economia espanyola en termes de PIB, però és molt millor que el que ocupa per PIB per capita (lloc 32) o en relació amb conceptes relacionats amb la innovació (segons el World Economic Forum, és 38a en rendiments bàsics, 32a en potenciadors de l'eficiència i 41a en factors d'innovació i sofisticació) o quant a la inversió en R+D (el lloc 21 dels països membres de l'OCDE) (Grau, 2012).

¹⁴ S'hi inclouen els estudis lingüístics.

Als quadres següents es presenta la comparació de la producció de la UIB respecte a diferents aspectes relacionats amb les publicacions i la cultura emprendedora i empresa (quadres de 22 a 26).

Publicacions científiques de les universitats espanyoles en el període 2003-11.

QUADRE 22. PUBLICACIONS CIENTÍFIQUES DE LES UNIVERSITATS ESPANYOLES 2003-11

	Volum	Posició entre les 54 universitats	Relativitzat pel nombre de PDI que equival a jornada completa 2011-12	Posició entre 54 universitats	% sobre Espanya
UIB	4.924	31	5,98	13	1,25
Illes Balears	4.924	16a CA	5,98	4a CA	1,25
Espanya	393.859		4,69		100

Font: Perellada (2013).

Sol·licituds de patents nacionals en les quals ha participat la UIB en el període 2000-11.

QUADRE 23. SOL·LICITUDS DE PATENTS NACIONALS EN QUÈ HA PARTICIPAT LA UIB

	Volum	Posició entre les 48 universitats	Relativitzat pel nombre de PDI que equival a jornada completa 2011-12	Posició entre 48 universitats	% sobre Espanya
UIB	34	37	4,13	30	0,71
Illes Balears	34	16a CA	4,13	11a CA	0,71
Espanya	4.789		5,70		100

Font: Perellada (2013).

Sol·licituds de patents PTC¹⁵ presentades a l'Oficina Espanyola de Patents i Marques (OEPM) per universitats en el període 2004-11.

QUADRE 24. SOL·LICITUDS DE PATENTS PTC PRESENTADES A L'OEPM PER UNIVERSITATS EN EL PERÍODE 2004-11

	Volum	Posició entre les 45 universitats	Relativitzat pel nombre de PDI que equival a jornada completa 2011-12	Posició entre 45 universitats	% sobre Espanya
UIB	8	29-31	0,97	26	0,65
Illes Balears	8	13a CA	0,97	9a CA	0,65
Espanya	1.229		1,46		100

Font: Perellada (2013).

¹⁵ Tractat de cooperació en matèria de patents.

Projectes d'innovació docent (PID) amb participació universitària l'any 2011.

QUADRE 25. PROJECTES PID AMB PARTICIPACIÓ UNIVERSITÀRIA L'ANY 2011

	Volum	Posició entre les 48 universitats	Relativitzat pel nombre de PDI que equival a jornada completa 2011-12	Posició entre 54 universitats	% sobre Espanya
UIB	1	40-48	1,21	47	0,20
Illes Balears	1	15-16a CA	1,21	16a CA	0,20
Espanya	491		5,84		100

Font: Perellada (2013).

A més d'aquestes dades, cal destacar els rànquings de la Universitat de Granada (Torres-Salinas et al., 2013) o de la Fundació BBVA-IVIE (Pérez, 2014) on es presenten els Rànquings ISSUE per a l'any 2014. Aquests rànquings totals s'elaboren donant pes als factors docència, investigació i innovació.

U-Ranking classifica les universitats en funció del seu volum de resultats i productivitat —tenint en compte l'efecte de la grandària diferent de cada universitat— i segons la seva activitat docent, investigadora i d'innovació i desenvolupament tecnològic. Per elaborar els rànquings d'aquest projecte, s'han seleccionat variables que representen els recursos captats —per exemple, els recursos competitiu per a recerca—, la producció —com ara la taxa d'èxit dels alumnes o els documents publicats per professors, la qualitat —per exemple, el factor mitjà d'impacte de les publicacions o les patents comercialitzades— i la internacionalització —com ara els alumnes que participen en programes d'intercanvi, les coautories internacionals de publicacions o els fons captats en convocatòries europees de projectes de recerca.

Les Illes Balears són la segona comunitat autònoma de l'Estat en productivitat dels sistemes universitaris públics, només superada per Catalunya i seguida per Cantàbria, el País Valencià, Madrid i Navarra.

La Universitat de les Illes Balears ocupa la cinquena posició del rànquing global de les universitats públiques espanyoles segons la seva productivitat. A més, gràcies a la seva activitat docent i investigadora, la UIB ocupa la tercera posició del rànquing en recerca, segons U-Ranking. Segons aquesta mateixa classificació, la UIB ocupa la quarta posició en docència i la dotzena en innovació i desenvolupament tecnològic d'un total de 48 universitats públiques.

Quant al volum de resultats, un índex que no té en compte les diferències en la grandària de les universitats, la UIB ha millorat la seva posició en el rànquing d'universitats i ha pujat de la dissetena posició (2013) a la quinzena (2014).

Així, en aquest estudi es pot veure que la UIB té una bona posició i, per tant, «salut» pel que fa a la docència i investigació, tot i que, com es veu en l'estudi i en les taules de projectes i patents presentades, s'ha de treballar més en aquest aspecte per tenir una universitat moderna i competitiva, que pugui afrontar les demandes de la societat del futur.

LES UNIVERSITATS NO PRESENCIALS A LES ILLES BALEARS

Les universitats amb metodologia a distància que completen l'oferta d'estudis superiors generals són la UNED¹⁶ i la UOC. Les dues organitzacions cobreixen els espais que deixen la UIB i els centres adscrits, especialment pel que fa a l'alumnat amb dificultats per seguir els estudis presencials, sigui per motius laborals o d'altres tipus.

La seva capacitat d'adaptació a un territori insular, en el qual els desplaçaments entre illes són de cost elevat, així com la bona qualitat dels seus dispositius tecnològics i didàctics els ha permès consolidar una oferta i aconseguir una demanda important.

UNIVERSITAT OBERTA DE CATALUNYA (UOC). PRESENCIA A LES ILLES BALEARS

La Universitat Oberta de Catalunya (UOC) té una oferta d'estudis en procés d'ampliació. En els estudis de primer i segon cicle, actualment en procés de canvi, hi ha 2.100 alumnes. Els estudiants de la UOC s'han multiplicat quasi per tres en els darrers anys, dels 634 alumnes de 2003-04 als 1.904 alumnes de 2011-12, amb una distribució molt semblant entre homes i dones, tot i que hi ha més homes que dones. Tot i això, el nombre total d'alumnes ha anat baixant els darrers anys. S'ha passat de 2.100 alumnes en el curs 2011-12, a 2.024 alumnes en el curs 2012-13 i 1.904 alumnes en el curs 2013-14. Aquesta baixada la podem explicar per motius econòmics, ja que la UOC és una universitat amb un alt cost econòmic per crèdit (aproximadament uns 60€ per crèdit) i també per la progressiva desaparició de les llicenciatures, que conviuen amb els graus en un percentatge molt superior a la UIB.

QUADRE 26. NOMBRE D'ESTUDIS OFERTS PER LA UOC EN EL CURS 2013-14

	2013-14
Titulacions homologades LRU	19
Graus EEES	15
Màsters universitaris	28

Pel que fa als estudis que s'ofereixen (quadre 26), en el curs 2013-14 a la UOC més del 20,3% dels seus estudiants encara cursen llicenciatures i diplomatures (estudis LRU), mentre un 65,2% i un 14,3% estudien graus o màsters. Els estudiants de doctorat són molt pocs (un en el curs 2013-14). Es pot dir que la UOC representa, per ara, una opció per cursar graus i postgraus basats en títols propis (quadre 27).

¹⁶ Aquest curs no es tenen dades de la UNED.

QUADRE 27. TOTAL D'ALUMNES PER ESTUDIS. BIENNI 2012-14

	2012-2013	2013-2014
Titulacions Homologades LRU	633	387
Graus EEES	1.169	1.243
Màsters Universitaris	221	273
Doctorat	1	1
Total	2.024	1.904

D'una manera similar al que passa a la UIB, la UOC ha perdut alumnes de primer curs de grau (a més dels de primer curs d'estudis LRU) i ha tingut un increment d'alumnes de màster, en el bienni 2012-14 (quadre 28).

QUADRE 28. TOTAL D'ALUMNES DE PRIMER CURS PER ESTUDIS. BIENNI 2012-14

	2012-2013	2013-2014
Titulacions homologades LRU	64	4
Graus EEES	448	336
Màsters universitaris	125	135
Doctorat	1	0
Total	638	475

La distribució per edats mostra que la majoria dels usuaris de la UOC són persones (es manté la mateixa proporció d'homes i dones) d'entre 25 i 40 anys. Seguidament, el grup més nombrós és el de persones de 41 a 60 anys, seguit pel grup de 18 a 24 anys. La franja d'edat de més de 60 anys quasi no està representada.

Aquesta distribució d'edats ens fa veure que els estudiants de la UOC no són estudiants de primers estudis. A aquesta distribució per edat s'hi ha d'afegir la forma d'accés als estudis. Les dades disponibles indiquen que més d'un 75% dels alumnes de la UOC en els anys consultats ja han estat alumnes universitaris (amb estudis acabats o no). És a dir, la UOC ha estat una oferta de postgrau al llarg dels darrers deu anys, sense canviar pràcticament aquesta característica tan rellevant.

Un segon grup d'accés, per quantitat d'alumnes, prové de la formació professional. Un tercer grup prové de COU/batxillerat. Un darrer grup són els alumnes que vénen de proves d'accés a més grans de 25, 40 i 45 anys. Aquestes tendències s'han anat mantenint alhora que la UOC s'ha anat consolidant. És a dir, es pot dir que la UOC és una universitat d'ampliació d'estudis o de retorn als estudis universitaris i només residualment és una universitat on s'inicien els estudis universitaris.

QUADRE 29. TOTAL D'ALUMNES PER TIPUS D'ACCÉS I PERCENTATGE EN EL CURS 2013-14 I PERCENTATGE EN EL CURS 2011-12

	Total 2013-14	% 2013-14	% 2011-12
Estudis universitaris acabats o no	355	74,7	75,7
PAU (batxillerat)	24	5,0	7,9
Formació professional	57	12,0	10,3
Accés a més grans de 25, 40 i 45	39	8,2	6,1
Total	475		

Un darrer punt a tractar és la distribució dels estudiants de la UOC segons l'illa de procedència. No es veu una distribució diferent dels alumnes segons si a l'illa de procedència hi ha una altra universitat o no. Així, es veu que el percentatge d'alumnes de Mallorca és molt superior al de la resta de les illes, amb un pes similar al pes de la població de Mallorca en el conjunt de les Illes Balears.

Es pot concloure que la UOC té una presència important a les Illes Balears, com a universitat de segons estudis per a una franja d'edat més gran que la dels estudis que ofereix la UIB.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

AA.VV. (2012). *Datos y cifras del sistema universitario español. Curso 2012-2013*, MECED, Madrid.

AA.VV. (2013). *Datos y cifras del sistema universitario español. Curso 2013-2014*, MECED, Madrid.

AA.VV. (2013). *Temas candentes de la universidad española 2013*. Santander Universidades.

Gaspar, S. (2009). "Integración y satisfacción social en parejas mixtas intraeuropeas". *Sociedad y Discurso* 16, 68-101, Recuperat al 20 maig del 2014 a http://vbn.aau.dk/files/62703294/SyD16_gaspar.pdf

Grau, F. (2012). *La universidad pública española*. Tarragona. Editorial URV.

Perellada, M. (2013). *Las universidades españolas. Una perspectiva autonómica 2013*. Barcelona. Fundació CYD.

Pérez, F. (2013). *Rankings ISSUE 2013*. BBVA-IVIE. http://dx.doi.org/10.12842/RANKINGS_ISSUE_2013

Pérez, F. (2014). *Rankings ISSUE 2014*. BBVA-IVIE. http://dx.doi.org/10.12842/RANKINGS_ISSUE_2014

Torres-Salinas, D. [et al.] (2013). *Posiciones de las universidades españolas y de las comunidades autónomas en los rankings I-UGR según campos y disciplinas científicas*. Granada: Universidad de Granada. Recuperat el 23 de maig de 2014 a <http://ec3.ugr.es>.

UIB (2013). *Memòria del pressupost 2013*. Palma. UIB.